

Kinderen en anesthesie

Informatie voor ouders/verzorgers

In deze folder geven wij u informatie over anesthesie, bij kinderen en tieners van 0 - 17 jaar, die in het Rode Kruis ziekenhuis worden opgenomen

De anesthesioloog zal u bij uw bezoek aan het preoperatieve spreekuur uitleg geven over anesthesie en in overleg met u en uw kind de wijze van het in slaap maken voor een operatie of onderzoek bespreken.

Inleiding

De behandelend arts van uw zoon of dochter heeft u en uw kind een operatie of onderzoek met anesthesie voorgesteld.

De medisch specialist die ervoor zorgt dat uw kind niets van de ingreep merkt en geen pijn voelt, is de anesthesioloog. Hij/zij beslist, in overleg met u en/of uw kind, welke vorm van anesthesie voor uw kind het beste is.

Tijdens de ingreep wordt de anesthesioloog bijgestaan door een anesthesiemedewerker(st)er.

Anesthesie beschermt het lichaam tijdens de operatie tegen de schadelijke gevolgen van de chirurgie op het lichaam, ook als die zwaar of langdurig is. Zo blijven de organen goed functioneren.

Met behulp van speciale apparatuur bewaakt en regelt de anesthesioloog onder andere de bloeddruk, hartslag en ademhaling. Zo nodig kan de anesthesioloog de anesthesie op ieder moment bijstellen: dieper laten slapen of wakker maken, meer of minder pijnstillers toedienen, etc. Ook zorgt de anesthesioloog ervoor dat het vochtgehalte van het lichaam op peil blijft en dat bloed wordt toegediend als er tijdens de operatie teveel bloedverlies is.

Anesthesie is een verzamelnaam van alle soorten verdoving. Het woord betekent gevoelloosheid. Er zijn verschillende soorten anesthesie:

- De algehele anesthesie of narcose
- De regionale anesthesie
- De plaatselijke anesthesie

Voor de algehele of regionale anesthesie krijgt uw kind plakkers op de borst voor de hartbewaking, een bloeddrukband om de arm voor bloeddrukcontrole en een knijpertje op de vinger voor de zuurstofbewaking in het bloed.

Algehele anesthesie

Kinderen worden meestal onder algehele anesthesie geopereerd. Dit betekent dat ze in slaap worden gebracht. In slaap brengen kan met een kapje of met een prikje. Er worden snelwerkende slaapmiddelen gebruikt.

De anesthesioloog neemt tijdens de operatie de regie van het lichaam over. De functies van het lichaam (bloedsomloop en ademhaling) worden voortdurend bijgestuurd. Soms wordt voor beademing een dun buisje in de luchtpijp geschoven. Hier merkt uw kind niets van, het is dan al in slaap. Direct na de operatie wordt het buisje weer verwijderd.

Uw kind wordt weer wakker gemaakt als de operatie achter de rug is.

Na de operatie gaat uw kind naar de uitslaapkamer.

Regionale anesthesie

Oudere kinderen kunnen ook met regionale anesthesie worden verdoofd. Hierbij wordt een deel van het lichaam verdoofd. Zo kan het onderlichaam verdoofd worden door een ruggenprik. Verdoving van een arm is mogelijk door een prik in de oksel of bij het sleutelbeen en verdoving van de schouder door een prik in de nek.

Er bestaan **twee soorten ruggenprikken: de spinaal en de epiduraal.**

Bij de spinaal wordt tussen de wervels door geprikt en medicatie in het wervelkanaal ingespoten.

Bij de epiduraal wordt een dun slangetje (katheter) tussen de ruggenwervels achtergelaten voor pijnbestrijding tijdens en na de operatie. Deze katheter wordt enkele dagen na de operatie weer verwijderd.

Bij een besnijdenis maken wij meestal gebruik van een verdoving door een prikje vlak boven de penis zelf. Deze prik wordt gegeven als het kind al slaapt.

Bij regionale anesthesie is het mogelijk de operatie bewust mee te maken, maar ook is het mogelijk er bij te slapen. Indien uw kind dat wenst kan het eigen muziek meenemen, met koptelefoon.

Bij regionale anesthesie (met name van de arm) bestaat een kleine kans dat deze verdoving niet lukt of onvolledig werkt. De operateur kan dan plaatselijk bij verdoven of uw kind krijgt alsnog algehele anesthesie.

Plaatselijke anesthesie

Deze vorm van anesthesie wordt toegepast op dat stukje van het lichaam dat geopereerd moet worden.

Voor deze vorm van verdoving is geen anesthesioloog nodig. Meestal wordt plaatselijke verdoving gegeven door de arts die de ingreep uitvoert.

Onderzoek vooraf

Nadat de behandelend arts van uw kind de reden voor operatie heeft vastgesteld, bezoekt u de anesthesioloog op het pre operatieve spreekuur. Om veilig anesthesie te kunnen geven wil de anesthesioloog van alles weten over de gezondheid van uw kind en de medicijnen die uw kind eventueel gebruikt. Gegevens over gewicht en lengte zijn nodig om de juiste dosering van anesthesiemiddelen te kunnen bepalen. Daarom zal u worden gevraagd een vragenlijst in te vullen met vragen over de gezondheid van uw kind, allergieën, medicijngebruik en het verloop van vorige operaties.

Afhankelijk van de gegevens kan het nodig zijn bloedonderzoek te doen. Het is ook mogelijk dat de kinderarts wordt gevraagd om te onderzoeken of er aandoeningen zijn, die voor de operatie nog extra behandeling behoeven. Aan de hand van al deze informatie beslist de anesthesioloog óf en zo ja hóe de ingreep zo veilig mogelijk kan plaatsvinden.

In gezamenlijk overleg wordt vervolgens gesproken of uw kind via een kapje of met een infuus in slaap wordt gemaakt.

Als het kind kort geleden een (kinder)ziekte heeft gehad of gevaccineerd is, willen wij dat graag weten. Heeft uw kind vaak neusbloedingen of bloeden wondjes lang na; vermeld dat ook alstublieft. Wilt u ons vertellen of uw kind loszittende tanden of kiezen heeft? Bij het inbrengen van een beademingsbuis kunnen tanden en kiezen beschadigd raken.

Soms is het verstandig om een heel losse melktand na het begin van de anesthesie (dus als het kind slaapt) eruit te halen en daarna het beademingsbuisje in te brengen.

Als uw kind eerder anesthesie heeft gekregen, willen we graag de ervaring van uw kind en u daarmee weten. Vermeldt u vooral ook negatieve ervaringen, zodat de anesthesioloog hieraan aandacht kan besteden.

De anesthesioloog vraagt de ouder(s) toestemming voor de anesthesie, conform de wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst. Dit wordt in het medisch dossier gedocumenteerd.

Medicijnen

Gebruikt uw kind medicijnen in verband met astma of andere luchtwegziektes (puffjes) dan is het handig om die mee te nemen naar de operatiekamer. Uw kind mag de medicijnen op de dag van de operatie overigens gewoon doorgebruiken, zoals het dat normaal ook doet.

Vorbereiding voor de operatie

Vorbereiding thuis

Het is belangrijk uw kind voor te bereiden op de opname, behandeling en/of operatie, hoewel dit moeilijk is bij een jong kind. Er zijn verschillende boekjes te verkrijgen die u helpen uw kind enigszins te informeren over de gang van zaken. Achter in de folder vindt u een lijst met boeken die u kunnen helpen uw kind voor te bereiden op een verblijf in het ziekenhuis. Vertel uw kind alleen die dingen die het bewust zal meemaken en dat het pijn kan doen. Voor een goed gevoel van vertrouwen zijn speen, knuffels of favoriet speelgoed welkom in het ziekenhuis en ook op de operatiekamer.

Hieronder vindt u een aantal tips die u als ouder/verzorger zelf kunt gebruiken om uw kind voor te bereiden op de behandeling, opname en of narcose.

- Vertel uw kind op een geschikt tijdstip dat hij/zij naar het ziekenhuis gaat. Voor oudere kinderen is dit ongeveer een week van te voren, voor het jongere kind is dit maximaal twee dagen van te voren.
- U kunt samen met uw kind een afstreekkalender maken. Zo is het voor uw kind duidelijk hoeveel nachtjes hij/zij nog moet slapen voor het zover is.
- Geef op adequaat leeftijdsniveau altijd eerlijk antwoord op de vragen van uw kind.
- U kunt samen met uw kind haar/zijn tas of koffer in pakken voor de opname. Denk hierbij aan een pyjama, knuffel en eventueel wat speelgoed.
- Voorlezen. Zie bijlage boekenlijst.
- Doktertje spelen. Dit kan bijvoorbeeld met de pop of knuffelbeer van uw kind. Pleisters, verbandjes. Voor jongere kinderen is het goed om gebeurtenissen uit te spelen.
- Wanneer u kind hier geen interesse in toont kunt u het beter niet forceren dit telt trouwens voor alle mogelijkheden.

Voorlichtingsbijeenkomsten in het ziekenhuis

Er is ook een mogelijkheid om samen met uw kind een bezoekje te brengen op de kinderafdeling. De medisch pedagogisch hulpverlener bereidt kinderen individueel voor op de operatie. Dit door middel van foto materiaal, visueel materiaal en of spel, afhankelijk van de leeftijd en ontwikkelingsniveau.

Door een bezoekje te brengen aan de kinderafdeling weet het kind hoe zijn kamer er uit zal zien en wat er die dag ongeveer gaat gebeuren.

U kunt hiervoor telefonisch een afspraak maken met een van de medisch pedagogisch hulpverlener op de kinderafdeling. Dit bezoekje duurt ongeveer een half uur. Voor een afspraak kunt u bellen telefoonnummer: 0251- 26 53 07

In het ziekenhuis

Van de Operatieplanning heeft u te horen gekregen hoe laat u met uw kind in het ziekenhuis wordt verwacht. Bij aankomst kunt u direct naar de kinderafdeling gaan. Deze is op de derde etage (afdeling A3). Daar wordt u ontvangen door de verpleegkundige van de dagbehandeling.

De verpleegkundige van de dagbehandeling brengt uw kind en u naar de kamer waar uw kind zal verblijven. Daar krijgt uw kind een operatiejasje aan. Ook zal de verpleegkundige controleren of alle gegevens kloppen. Om een en ander vlot te laten verlopen is het verstandig als u thuis de temperatuur van uw kind al meet. Als uw kind een operatie aan een linker of rechter zijde van het lichaam ondergaat zal u gevraagd worden om met watervaste stift de te opereren zijde te markeren.

Nuchter zijn

Voor de operatie moet uw kind nuchter zijn. Een lege maag verkleint de kans op overgeven of verslikken in braaksel, tijdens of na de operatie.

Praktisch betekent dit dat na middernacht niet meer gegeten mag worden. Tot 2 uur voor de operatie mag uw kind nog heldere dranken **zonder prik** (koolzuur) drinken (appelsap, roosvicee, diksap, water). Melk mag niet worden gedronken. Borstvoeding kan tot 4 uur voor de operatie worden gegeven. Indien uw kind 's middags wordt geopereerd kan in overleg met de anesthesioloog een licht ontbijt of iets te drinken worden afgesproken.

Omdat het tijdstip van operatie niet precies vast staat, vragen wij u om organisatorische redenen om uw kind niets meer te laten drinken vanaf 2 uur voordat hij/zij zich moet melden in het ziekenhuis.

In het schema op de volgende bladzijde wordt het nuchter zijn nog eens schematisch uitgelegd.

AANTAL UREN VOOR OPNAME	DIT MAG UW KIND ETEN	DIT MAG UW KIND DRINKEN	
Tot 6 uur voor de opname	Alles	Normaal drinken	
6 tot 2 uur voor de opname	Niets	WEL heldere dranken GEEN melk-producten GEEN koolzuurhoudende drank	
2 tot 0 uur voor de opname	Niets	NIETS, behalve een slokje water voor de medicatie	

Koorts

Mocht uw kind koorts hebben op de dag van operatie, neem dan contact op met A3, de kinderafdeling. In principe worden kinderen met koorts (boven de 38°C) niet geopereerd. Er zijn echter situaties waarin van deze regel wordt afgeweken. De verpleegkundige kan u hierover inlichten en neemt in geval van twijfel contact op met de anesthesioloog.

Roken

Mocht uw (oudere) kind roken dan adviseren wij om tenminste 6 weken van tevoren te stoppen met roken. Mocht dit niet lukken, probeer dan zo weinig mogelijk te roken. De uren voor de operatie mag zeker niet gerookt worden. Rokers hebben geïrriteerde luchtwegen. Het verhoogt de kans op complicaties. Hoesten na afloop van de operatie is vaak erg hinderlijk. Bovendien worden het herstel en de genezing van de wond nadelig beïnvloed.

- **Verder vragen wij:**
Tijdens de operatie geen sieraden te dragen. Ringen, oorbellen en piercings (ook die in de tong) moeten om redenen van veiligheid en hygiëne worden afgedaan. Laat ze bij voorkeur thuis.
- Tijdens de operatie geen nagellak of make-up op te hebben. Het beïnvloedt onze bewaking.
- Losse gebitselementen of lenzen achter te laten op de kamer. Gehoorapparaatjes kan uw kind inhouden naar de operatiekamer, tenzij de anesthesioloog dit anders met uw kind en u heeft afgesproken. Voor een bril geldt hetzelfde.

Op weg naar de operatiekamer

Premedicatie

Enige tijd voor de operatie krijgt uw kind zonodig premedicatie. Dit zijn medicijnen die uw kind, in afwachting van de operatie, rustiger maken. Uw kind kan een slaperig gevoel krijgen. Als de medicijnen zijn ingenomen kan uw kind het beste in bed blijven liggen of op schoot blijven zitten.

Alle kinderen, behalve kinderen die voor buisjes komen of voor amandelen knippen, krijgen een toverpleister op de handrug. Zo kan zonder dat het pijn doet een infuus geprikt worden.

Op de operatiekamer

Bij kinderen mag u als ouder mee naar de operatiekamer om uw kind te begeleiden.

Alvorens uw kind in slaap gemaakt wordt, wordt eerst een soort knijpertje op een vinger of teen geplaatst. Hiermee kunnen we het zuurstofgehalte in het bloed meten en het geeft ook meteen de hartactie aan.

Baby's en kleuters worden meestal met een kapje in slaap gemaakt, soms met een prikje. Door gewoon te ademen krijgen ze de anesthesiedamp binnen en vallen ze gauw in slaap. Soms maken ze nog wat bewegingen als de anesthesie begint te werken. De anesthesiedamp kunt u zelf ook ruiken.

Daarom raden wij zwangere moeders aan niet mee te gaan naar de 'inleiding'. Bij kinderen die een toverpleister hebben gekregen wordt eerst een infuus ingebracht. Via het infuus krijgt het kind middelen om te slapen en tegen de pijn.

Uw kind valt dan heel snel in slaap. De anesthesioloog beslist uiteindelijk welke vorm van anesthesie uw kind krijgt. Als uw kind in slaap is, brengt een verpleegkundige u terug naar de kinderafdeling, daar kunt u wachten tot het eind van de operatie.

Spoedoperatie

Bij een spoedoperatie gaat alles anders. U heeft uw kind niet goed kunnen voorbereiden en zelf bent u waarschijnlijk erg geschrokken. Indien mogelijk wordt uw kind voorbereid op de operatie door een medisch pedagogisch hulpverlener en zij zal u en uw kind begeleiden naar de operatiekamer.

Ook als het om een spoedoperatie gaat, mag een van de ouders het kind begeleiden bij de inleiding van de narcose.

In een zeer uitzonderlijke situatie kan de anesthesist om medische redenen en in het belang van de maximale veiligheid van uw

kind besluiten dat u niet bij de inleiding aanwezig kunt zijn. De anesthesist zal u uitleggen waarom dit noodzakelijk is.

Bij grote (buik)operaties kan uw kind een maagslang via de neus ingebracht krijgen. Soms is het nodig urineproductie te meten.

Hiervoor krijgt uw kind dan een blaaskatheter. Deze slangetjes worden pas ingebracht als uw kind in slaap is.

Op de uitslaapkamer

Na de operatie gaat uw kind naar de uitslaapkamer.

Uw kind blijft daar tot het goed wakker is. Als alle controles gedurende een bepaalde tijd goed blijven, mag uw kind terug naar de afdeling.

In principe mag op de uitslaapkamer slechts één ouder bij het kind zitten; dit is om redenen van rust en privacy van de andere patiënten.

Pijn

Indien uw kind pijn heeft, krijgt het hier pijnstillers tegen. Soms worden pijnstillers continue gegeven via een infuus pomp (zie later in deze folder).

Misselijkheid

Misselijkheid komt bij kinderen gelukkig minder vaak voor dan bij volwassenen. Na operaties in de mond kan eventueel bloed het best uitgespuugd worden. Doorslikken veroorzaakt juist misselijkheid.

Kinderen die snel last hebben van wagenziekte of aan de oren of ogen worden geopereerd zijn sneller misselijk. Mocht uw kind misselijk worden dan krijgt het hier medicijnen voor (via het infuus of als zetpil).

Terug naar de afdeling

Als uw kind goed wakker is mag hij/zij weer terug naar de kinderafdeling. Samen met de verpleegkundige wordt uw kind opgehaald van de operatieafdeling en naar de kinderafdeling terug gebracht. Ook hier wordt uw kind regelmatig gecontroleerd en goed in de gaten gehouden.

Pijnstillers en middelen tegen de misselijkheid kunnen zonodig worden gegeven. Uw kind krijgt wat te drinken. Als dat goed verdragen wordt mag het beginnen met eten. Als drinken weer goed gaat, mag het infuus eruit.

De behandelend arts bepaalt wanneer uw kind naar huis mag.

De anesthesioloog blijft altijd bereikbaar als er onverwacht problemen zijn, of als u en uw kind nog vragen hebben die te maken hebben met de anesthesie.

Wat kunt u doen voor uw kind

Bij kinderen mag één van de ouders/verzorgers bij het kind blijven totdat het in slaap is gebracht. Een verpleegkundige begeleidt u weer terug naar de uitslaapkamer/afdeling.

Sommige kinderen willen liever op de arm dan in bed mee naar de operatiekamer. Dat mag best. Vergeet een knuffel of favoriet speelgoed niet als het kind dat prettig vindt. Kinderen die aan de amandelen worden geholpen kunnen het best gemakkelijk zittende kleding of een pyjama aan.

Uw kind moet nuchter blijven. Als u mee gaat naar de 'inleiding' is het echter verstandig zelf wel te eten, om de kans op flauwvallen te beperken.

Op de operatieafdeling trekt u over uw gewone kleding een overall aan. Verder krijgt u een mutsje op. Daarna mag u mee naar de operatiekamer.

Als u het allemaal griezelig vindt, kunt u beter niet meegaan. Uw kind voelt uw angst feilloos aan en zal dan juist banger worden. Wij raden aan om in dat geval een ander bekend persoon, bijvoorbeeld oma, mee te laten gaan. Wij doen als team ons uiterste best om de ervaring voor uw kind zo min mogelijk beangstigend te laten zijn.

Het is niet erg als uw kind huilt. De gebeurtenissen rond de operatie zijn nu eenmaal vreemd.

Na de operatie wordt uw kind naar de uitslaapkamer gebracht. Zo snel mogelijk na het eind van de operatie wordt de afdeling gebeld om u naar de uitslaapkamer te brengen, zodat u naast uw kind kunt zitten als het wakker wordt.

Weer naar huis

Bij een dagopname mag uw kind vaak enkele uren na de ingreep naar huis.

U krijgt een advies mee voor pijnstilling in de dagen na de operatie. Veelal kan dat met paracetamol zetpillen. Het voordeel van zetpillen is dat ze ook in geval van misselijkheid en overgeven werken tegen de pijn. U kunt ze alvast voor de ziekenhuisopname bij apotheek of drogisterij halen.

U krijgt een afspraak voor controle op de polikliniek mee, evenals adviezen voor thuis.

Bijwerkingen van de anesthesie

Er zijn patiënten die vanwege hun gezondheid een extra operatierisico lopen. Als dat bij uw kind het geval is, bespreekt de anesthesioloog dit zeker met u.

Het duurt enkele dagen voordat het lichaam de operatie en de anesthesie heeft verwerkt. Ook wondgenezing kost energie. Uw kind kan hierdoor de eerste dagen na de operatie wat slaperig en suffer zijn dan het normaal is.

Keelpijn of heesheid door irritatie door de beademingsbuis komt bij kinderen wat vaker voor. Het gaat in de loop van enkele dagen vanzelf weer over. Goed drinken helpt de klachten verlichten.

Na anesthesie met een ruggenprik kan hoofdpijn optreden.

Dit gebeurt zelden. Mocht het echter gebeuren, meldt dit dan aan de verpleegkundige. Mocht het thuis optreden dan kan het probleem vaak opgelost worden met goed drinken en gewone pijnstillers.

Mochten de klachten niet overgaan dan kunt u contact opnemen met de afdeling anesthesiologie via het centrale nummer 0251-26 55 55.

Indien uw kind in dagbehandeling is geholpen, moet u er rekening mee houden dat hij/zij niet op eigen gelegenheid of zonder begeleiding naar huis kan. De anesthesie kan namelijk nog wat nawerken.

De rechten van het kind op de kinderafdeling

Als kind, opgenomen in een ziekenhuis, heb je heel wat te zeggen. Het betekent niet dat je gewoon maar moet doen wat de dokter of de zuster zegt.

Jij mag, afhankelijk van hoe oud je bent, een hele hoop zelf met je ouders beslissen.

Er is wel een aantal regels gemaakt wanneer je iets wel of niet mag beslissen.

Hier onder zijn deze regels opgeschreven, ingedeeld naar leeftijd en ook alle uitzonderingen zijn erbij vermeld.

De rechten van het kind tot 12 jaar

- het zijn de ouders die een behandelingsovereenkomst met de behandelaar aangaan en die toestemming moeten geven;
- het kind moet zoveel mogelijk worden betrokken bij de beslissingen die worden genomen;
- de ouders dienen te worden geïnformeerd;
- het kind moet ook worden geïnformeerd, waarbij de informatie op het bevattingsvermogen van het kind moet zijn afgestemd;
- de ouders hebben het recht het medisch dossier in te zien, de kinderen niet. Als de ouders dat willen, kunnen zij het dossier, of een gedeelte daarvan, met het kind doornemen.

Uitzonderingen

- als je ouders jou een behandeling willen laten ondergaan die volgens de hulpverleners niet in jouw belang is, dan mogen de hulpverleners hun medewerking weigeren;
- om dezelfde reden mogen de hulpverleners de ouders weigeren om inzage in het dossier te geven;
- als je ouders een behandeling weigeren met als gevolg dat jij in levensgevaar komt, als jij de behandeling weigert en de hulpverlener is ervan overtuigd dat jij hier zelf over kunt beslissen.
- De hulpverleners mogen altijd handelen in acute situaties om jou buiten levensgevaar te houden (zonder hiervoor toestemming te vragen aan je ouders).

De rechten van het kind van 12-16 jaar

- behalve de ouders moet ook het kind zelf toestemming geven voor een onderzoek of behandeling;
- zowel het kind als de ouders hebben er recht op te worden geïnformeerd;
- het kind heeft recht op inzage in zijn medisch dossier. Het verlenen van inzage aan de ouders is niet toegestaan zonder de toestemming van het kind, zij het dat de hulpverlener rekening moet houden met de betrokkenheid van de ouders.

Uitzonderingen

- als jij en je ouders van mening verschillen hangt de beslissing af van jouw bevattingsvermogen;
- als de behandeling zonder toestemming van je ouders is uitgevoerd, dan mogen deze alleen het dossier inzien met jouw toestemming;
- indien jij niet wilt dat je ouders geïnformeerd worden, wordt hierin toegestemd als de hulpverlener vindt dat je letterlijk oud en wijs genoeg bent;
- de hulpverleners mogen altijd handelen in acute situaties om jou buiten levensgevaar te houden (zonder hiervoor toestemming te vragen aan je ouders of aan jou)

De rechten van het kind van 16 jaar en ouder

- je kan zelfstandig beslissen of je voor een medisch onderzoek of behandeling toestemming geeft;
- er is geen toestemming van je ouders nodig;
- je hebt er recht op volledig te worden geïnformeerd, je ouders worden alleen geïnformeerd als jij daarmee akkoord gaat;
- je hebt het recht om het medisch dossier in te zien, daar is geen toestemming van jouw ouders voor nodig;
- je ouders mogen het medisch dossier inzien als jij daarmee akkoord gaat.

Uitzonderingen

- als in een acute situatie gevaar bestaat voor het leven van de patiënt mag een hulpverlener altijd handelend optreden, ook als hij voor de behandeling niet de toestemming van jou heeft.

Tenslotte

Deze brochure is bedoeld om u en uw kind in algemene zin te informeren over de gang van zaken bij anesthesie. Het kan zijn dat u na het lezen van deze folder nog vragen heeft. Ook op onze website www.rkz.nl kunt u informatie vinden. Als u vragen heeft kunt u die natuurlijk stellen in het gesprek met de anesthesioloog dat u voor de operatie op de preoperatieve polikliniek heeft. Het is handig om u voor te bereiden op het gesprek door bijvoorbeeld een vragenlijstje te maken of aandachtspunten te noteren. Vragen over de operatie zelf kunt u stellen aan de operateur stellen. Met vragen over de datum en tijdstip van de operatie kunt u terecht bij Operatieplanning

Ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek en het meten van kwaliteit worden data verzameld. Deze gegevens worden anoniem verwerkt.

Naar het ziekenhuis

Een lijst met boeken die u kunnen helpen om uw kind voor te bereiden op een verblijf in het ziekenhuis of een bezoek aan de dokter.

Voor Peuters en Kleuters

- Dick Bruna - Nijntje in het ziekenhuis
- José Boone - De operatie van kleine olifant
- Juan Capdevilla - Nicky en An willen dokter worden
- Karel Eykman - Een nijptang mee naar het ziekenhuis
- Eric Hill - Dribbels bezoek aan het ziekenhuis
- Gunilla Wolde - Tonnie gaat naar de dokter
- Richard Scarry - Krul konijn gaat naar de dokter
- Alex de Wolf - Op zoek naar Maaïke
- Gabriëlle Vincent - Brammert is ziek

Serie: De Ziekenboeg

- IJs voor Matthijs “over je amandelen knippen”
- Het oor van Leonoor “over buisjes in je oren”
- Het been van Heleen “over je been in het gips”
- De darm van Harm “over een blindedarmonsteking”

Voor Kinderen op de Basisschool

- Ellis Andriesen - Tatu Tatu; een reis door het ziekenhuis
- Becker/Niggemeyer (serie 'Ik en de wereld') - Ik lig nu in het ziekenhuis
- Henk Figee - Jesse Pantoffel gaat naar het ziekenhuis
- Veronica Hazelhoff - Auww!!
- Vivian den Hollander/Dagmar Stam - Een bed op wieltjes
- Liesbeth van Lennep - Hoe gaat het met jou, met mij gaat het goed
- Ignace Schretler - Eet jouw dokter ook patat?
- Herma Vergouwe - Naar het ziekenhuis
- Babs van Wely - Een boek voor jou Bartje Beter
 - Hastaneyeye Dog (Turks boekje, jongetje moet voor een blindedarmoperatie naar het ziekenhuis)

Ouders/verzorgers

M. van Bergen en M. Van Gaalen in samenwerking met de vereniging 'Kind en ziekenhuis':

"Je kind in het ziekenhuis: wat kun je als ouder doen".

De stichting 'Kind en ziekenhuis' kunt u bereiken via: Stichting Kind en Ziekenhuis

Postbus 197

3500 AD Utrecht

info@kindenziekenhuis.nl

085-0201265

Emailadressen:

www.kindenzorg.nl

www.kindenziekenhuis.nl

Belangrijke telefoonnummers

- Kinderafdeling/kinderdagbehandeling: **0251 26 53 00**
- Medisch pedagogisch hulpverlener: **0251 26 53 07**
- Voor vragen over de datum van de operatie kunt u contact opnemen met de operatieplanning. Zij zijn te bereiken tussen 14.00 – 16.00 uur op telefoonnummer **0251-26 56 90**

